

साभिनयम् *ind.* With dramatic gesture.

साभिनवेश *a.* Attended with a great predilection for anything.

साभ्यसूय *a.* Envious, jealous.

साम् 10 U. (सामयति-ते) To appease, conciliate, soothe.

साम *a.* Undigested, crude; Charaka.

सामम् Likeness, similarity. -**Comp.** -स्थ्यम् comfort, ease, welfare.

सामकम् The principal of a debt. -**कः** A whet-stone.

सामग्री [समग्रस्य भावः ष्यञ् स्त्रीत्वपक्षे ङीषि यलोपः Tv.] 1 A collection or assemblage of materials, apparatus, furniture; इतीयं सामग्री भवति हरभक्तिं स्पृहयताम् Bh. 3. 155. -2 Effects, goods. -3 Stock, provision.

सामग्र्यम् 1 Entireness, perfection, completeness, totality; प्रायेण सामग्र्यविधौ गुणानां पराङ्मुखी विश्वसृजः प्रवृत्तिः Ku. 3: 28; पञ्चशरो भावरसानां सामग्र्यात् Dk. 2. 2. -2 Train, retinue. -3 A collection of implements, apparatus. -4 Stock, effects. -5 Welfare (क्षेम); अपि लक्ष्मण सीतायाः सामग्र्यं प्राप्नुयामहे Rām. 3. 57. 20.

सामञ्जस्यम् 1 Fitness, consistency, propriety; cf. असमञ्जस. -2 Accuracy, correctness; एकस्यां हि चित्तौ षष्ठी-शब्दो न सामञ्जस्येन स्यात् SB. on MS. 4. 4. 14.

सामन् *n.* [सो-मनिर् Uṇ. 4. 152] 1 Appeasing, calming, comforting, soothing. -2 Conciliation, pacific measures, negotiation, (the first of the four *upayas* or expedients to be used by a king against an enemy); सामदण्डौ प्रशंसन्ति नित्यं राष्ट्राभिवृद्धये Ms. 7. 109. -3 Conciliatory or mild means; pacific or conciliatory conduct, gentle words; यो दुर्बले ह्यण्वपि याच्यमानो बलीयसा यच्छति नैव साम्ना Pt. 4. 26, 48. -4 Mildness, gentleness. -5 A metrical hymn or song of praise; सप्तसामोपगीतं त्वाम् R. 10. 21; बृहत्साम तथा साम्नां गायत्री छन्दसामहम् Bg. 10. 35. -6 A verse or text of the Sāmaveda; सस्तोमस्वरकालाभ्यास-विकारायां हिङ्कारप्रणवप्रस्तावोद्गीथप्रतिहारोपद्रवनिघनवत्यामृचि गीतौ सामशब्दोऽभियुक्तैरुपचर्यते SB. on MS. 7. 2. 1; स्तोभादिविशिष्टा ऋक् साम ibid. -7 The Sāmaveda itself (said to have been produced from the sun; cf. Ms. 1. 23). -8 Voice, sound; स्वरः सामशब्देन लोकेऽभिधीयते । सुसामा देवदत्त इति सुस्वरो देवदत्त इति । स्वरो घोषो नाद इति समानार्थाः । स सामशब्देनोच्यते । SB. on MS. 7. 2. 7; त्रिःसामा हन्यतामेषा दुन्दुभिः शत्रुभीषणा Mb. 3. 20. 10. -9 A particular kind of sacred text or verse from the Vedas; प्रस्तौता साम प्रस्तौति; Bri. Up. 1. 3. 28. -साम्ना *ind.* Willingly, gladly; तत्र स्म गाथा गायन्ति साम्ना परमबल्युना Mb. 3. 43. 28. -**Comp.** -उद्भवः an elephant. -उपचारः, -उपायः mild or conciliatory means, gentle or pacific measures. -कल्म *ind.* in a friendly tone. -गः a Brāhmaṇa who chants the Sāmaveda. -गर्भः, -गायनः N. of Viṣṇu. -ज, -जात *a.* 1 produced by the Sāma-

veda. -2 produced by conciliatory means. (-जः, -तः) -an elephant; नानाविधाविष्कृतसामजस्वरः Śi. 12. 11; दन्ता दन्तैराहताः सामजानां भङ्गं जग्मुर्न स्वयं सामजाताः 18. 93. -प्रधान *a.* perfectly kind or friendly. -योनिः 1 Brahman. -2 an elephant; सुरद्विपानामिव सामयोनिर्भिन्नोऽष्टधा विप्रससार वंशः R. 16. 3. -वादः kind words, conciliatory words; साम-वादाः सक्रोपस्य तस्य प्रत्युत दीपकाः Śi. 2. 55; Pt. 3. 28. -विद् see सामवेदिन्; Udgātā; साम सामविदसङ्गमुज्जगौ Śi. 14. 21. -विधानम् the employment of Sāmans (for religious purposes). -वेदः the third of the four Vedas. -वेदिन् *m.* a Brāhmaṇa who has studied the Sāmaveda. -वेदीयः a Chhāndoga priest.

सामक *a.* Belonging to the Sāmaveda.

सामन *a.* Ved. Conciliatory, peaceable.

सामन्यः 1 A Brāhmaṇa versed in the Sāmaveda; ऋग्यजुषमग्नीयानान् सामन्यांश्च समर्चयन् Bk. 4. 9. -2 One skilful in chanting the verses of that Veda.

सामन् *n.* Likeness, similarity; वर्णः स्वरः । मात्रा बलम् । साम संतानः । T. Up. 2. 1; Bri. Up. 1. 6. 1.

सामनी, साम्नी A rope for tying cattle.

सामन्त *a.* 1 Bordering, bounding, neighbouring. -2 Universal. -तः 1 A neighbour; राष्ट्रेषु रक्षाधिकृतान् सामन्तांश्चैव चोदितान् Ms. 9. 272. -2 A neighbouring king. -3 A feudatory or tributary prince; सामन्तमौलिमणिरञ्जितपाद-पीठम् V. 3. 19; R. 5. 28; 6. 33. -4 A prince with a revenue of 3 laes Karṣa; सामन्तः स तुपः प्रोक्तो यावच्छत्रयावधि Śukra. 1. 83. -5 A leader, general. -तम् Neighbourhood. -**Comp.** -चक्रम् a circle of neighbouring princes. -प्रत्ययः the evidence of near neighbours; सामन्तप्रत्ययो ज्ञेयः सीमासेतुविनिर्णयः Ms. 8. 262. -वासिन् a neighbour; प्रामाः सामन्तवासिनः Ms. 8. 258.

सामयाचारिक *a.* (-की *f.*) Relating to conventional practice or usage (समयाचार). -**Comp.** -सूत्रम् N. of certain Sūtras, treating of conventional customs and rites sanctioned by the common agreement and practice of virtuous men.

सामयिक *a.* (-की *f.*) [समय-ठञ्] 1 Customary, conventional. -2 Agreed upon, stipulated. -3 Conforming to agreement, keeping an appointment or engagement; देवि सामयिका भवामः M. 1. -4 Punctual, exact. -5 Reasonable, timely; किमसामयिकं वितन्वता मनसः क्षोभमुपात्तरंहसः Ki. 2. 40. -6 Periodical. -7 Temporary. -कः Time, period. -**Comp.** -अभावः temporary non-existence.

सामरिक *a.* Warlike, martial.

सामर्थ्यम् 1 Power, force, capacity, ability, strength; निन्दन्तस्तव सामर्थ्यं ततो दुःखतरं तु किम् Bg. 2. 36. -2 Sameness of aim or object. -3 Oneness of meaning or signification. -4 Adequacy, fitness. -5 The force or sense of words, the signifying power of a word. -6 Interest,